

اعتصاب پترزبورگ

اعتصابی که در کارخانه پوتیلف در سوم ژانویه آغاز شده، به یکی از باشکوه ترین تظاهرات جنبش کارگری تبدیل می شود. اطلاعاتی که ما در حال حاضر در دست داریم، به اخبار روزنامه های قانونی روسی و همچنین روزنامه های خارجی محدود می گردد. اما این اخبار هیچ تردیدی در اهمیت فوق العاده مهم حوادث سیاسی ناشی از این اعتصاب باقی نمی گذارد. شروع اعتصاب کاملاً خودبخودی بود. یکی دیگر از آن برخوردهای کار و سرمایه که همواره تکرار می شود، این بار به خاطر اخراج چهار کارگر توسط مدیریت کارخانه، شروع شد. کارگران با روحیه همبستگی قوی به پا خاسته و خواستار بازگرداندن رفقای اخراجی می شوند. جنبش به سرعت قاطع تر می شود. «اتحادیه روسی کارگران فابریک ها و کارخانه ها» (1)، که یک سازمان قانونی است، در این جنبش شرکت جسته و بدین ترتیب اعتصاب به سطح بالاتری ارتقاء می یابد.

انجمن کارگری قانونی مورد توجه خاص زوباتفیست ها (2) قرار گرفته است. اما جنبش زوباتف که به نفع پلیس و به منظور ایجاد جایگاهی برای استبداد و تباهی آگاهی سیاسی کارگران، توسط پلیس به راه افتاده بود، از چارچوب خود خارج شده، رو در رو و بر علیه استبداد قرار گرفته و به یک انفجار مبارزه طبقاتی پرولتاریا منتهی می گردد.

سوسیال دمکراتها از مدتها قبل، اجتناب ناپذیری این نتایج جنبش زوباتف را خاطر نشان کرده بودند. آنها می گفتند قانونی شدن جنبش کارگری بدون شک به نفع ما سوسیال دمکراتها خواهد بود. این قانونی شدن، برخی محافل عقب مانده را به جنبش کشیده، باعث تحرک بیشتر آن بخش هایی که تبلیغات سوسیالیستی نمی توانست به این زودی به آنها دست یابد و بخش هایی که این تبلیغات شاید هرگز نمی توانست آنان را تکان بدهد، خواهد شد. کارگران، با ورود به جنبش و توجه نمودن به سرنوشت خودشان، بسیار فراتر خواهند رفت. فعالیت کارگری قانونی، چیزی جز اساس نوین و گسترده جنبش کارگری سوسیال دمکراتیک نخواهد بود.*

بدون شک، اینست آنچه که در پترزبورگ اتفاق افتاده است. دو وضعیت خصوصاً در گسترش سریع جنبش مؤثر واقع شده اند: اولاً انتخاب لحظه ای مناسب برای دست زدن به مبارزه اقتصادی (دولت به اجرای سریع سفارشات وزارت جنگ و نیروی دریایی نیاز دارد)؛ و ثانیاً گسترش یافتن جنبش هواداران قانون اساسی [مشروطیت] در جامعه. کارگران با آغاز اعتصاب به خاطر دفاع از رفقای اخراجی خود، قدمی به پیش نهادند و خواسته های وسیع اقتصادی خود را اعلام داشته اند. آنها خواستار 8 ساعت کار روزانه، دستمزد حداقل (یک روبل برای مردان و 70 کپک برای زنان)، حذف ساعت کار اضافی اجباری (و دستمزد دو برابر برای این ساعات کار)، بهبود شرایط بهداشتی کار، کمکهای پزشکی و غیره گردیدند. توسعه اعتصاب به اعتصاب عمومی آغاز شد.

روزنامه های خارجی در 8 (21) ژانویه خبر می دهند که حتی به گفته اخبار رسمی روسی، 174 کارخانه، فابریک و کارگاه که قریب 96000 کارگر دارند، دست از کار کشیده اند.

* - مقایسه شود با «چه باید کرد» اثر ن. لنین، صفحات 68 تا 88. (رجوع شود به آثار، چاپ چهارم روسی، جلد 5، صفحات 424 و 425 - یادداشت از ناشر).

ما شاهد مبارزه بزرگی بین طبقه پرولتر در حال شکل‌گیری و دشمنانش هستیم، یکی از آن مبارزاتی که آثار آن تا سالهای درازی بر جای خواهد ماند.

اما همه چیز به خواسته های اقتصادی محدود نمی‌شود. جنبش خصلت سیاسی به خود گرفته است. سوسیال‌دمکراتها کوشش کرده‌اند که در آن شرکت کنند (اگر چه هنوز ظاهراً بطور ضعیف). در جلسات وسیع کارگری که در آنها هزاران نفر گرد آمده‌اند، بحث درباره خواسته های سیاسی درگرفته و قطعنامه‌هایی به طرفداری از آزادی سیاسی به رأی‌گیری گذاشته شده است. گزارش شده است که طومار تهیه شده توسط کارگران، به سه بخش تقسیم می‌شود. (3) بخش اول خواسته های مربوط به حقوق خلق را طرح می‌کند؛ بخش دوم، تصمیماتی که باید علیه فقر خلق گرفته شود؛ و قسمت سوم تصمیماتی که بر علیه ستم اعمال شده توسط سرمایه بر علیه کار باید اتخاذ گردد. خواسته های بخش اول عبارتند از: تجاوز ناپذیری فرد، آزادی بیان، اجتماعات و اعتقادات، آموزش ابتدایی اجباری به هزینه دولت، شرکت نمایندگان منتخب خلق در قانونگزاری، یکسان بودن همگان در مقابل قانون، یک کابینه مسئول، از بین بردن بازخریدها (4)، وام های ارزان، تقسیم تدریجی زمین های دولت در بین خلق، مالیات بر درآمد (در صورتی که این اخبار درست باشد، انطباق بینهایت جالب برنامه سوسیال‌دمکراتها را با ذهن توده ها و رهبران نه چندان آگاهشان، نشان می‌دهد). خبرنگار روزنامه انگلیسی «استاندارد» می‌نویسد که سه جلسه در 5 (18) ژانویه (یکی با شرکت چهار هزار نفر و دیگری دو هزار نفر) برگزار شده و خواسته های سیاسی زیر مطرح گردیده است: 1- فراخوان فوری جهت ایجاد مجلس مؤسسان منتخب آراء عمومی؛ 2- پایان جنگ؛ 3- عفو کامل زندانیان و تبعید شدگان سیاسی؛ 4- آزادی مطبوعات و آزادی اعتقادات؛ 5- آزادی اجتماعات و انجمن‌ها. روزنامه های خارجی 8 (21) ژانویه اعلام می‌کنند که تظاهراتی در مقابل کاخ زمستانی برای روز 9 (22) ژانویه در دست تدارک است که طی آن طوماری به «شخص تزار» داده خواهد شد. کارگران فریاد برمی‌آورند: «یا مرگ یا آزادی». کارگران مسکو و لیوون نمایندگانشان را به پترزبورگ می‌فرستند.

اینها بود اخبار محدود و تأیید نشده‌ای که ما در این لحظه در دست داریم. بدیهی است که هنوز با اوج‌گیری جنبش فاصله داریم و برای یک ارزیابی کامل از اوضاع باید در انتظار وقایع بود. ولی آنچه که کاملاً مشهود است، گذار بینهایت سریع جنبش از یک پایه صرفاً اقتصادی به یک پایه سیاسی، همبستگی وسیع و انرژی عظیم دهها و صدها هزار پرولتر، و تمامی اینها علیرغم فقدان (یا بسیار کم اهمیت بودن) فعالیت سوسیال‌دمکراتیک آگاهانه، می‌باشد. خصلت ابتدایی آگاهی سوسیالیستی برخی از رهبران جنبش و شدت توهم ساده لوحانه برخی از عناصر طبقه کارگر نسبت به تزار، به جای کاهش اهمیت شتم انقلابی که راه خود را در میان پرولتاریا باز می‌کند، آنرا افزایش داده است. اعتراض سیاسی طبقه تحت ستم و پیشرو و انرژی انقلابی وی، راه خود را از میان تمام موانع، چه خارجی (ممنوعیت های پلیسی) و چه داخلی (افکار و ایده‌های عقب مانده برخی از رهبران)، باز می‌کند. فعالیت سوسیال‌دمکراتها در ده سال اخیر و درس های جنبش کارگری در همین دوره، به ثمر رسیده و توانسته است افکار سوسیالیستی و مبارزه سیاسی را از طریق کانال های وسیعتری گسترش دهد. پرولتاریا از طریق پیکار خود نشان می‌دهد که در واقع، بر خلاف آنچه که بعضی ها می‌خواستند زبوانه بپذیرند، در صحنه سیاسی روسیه تنها دو نیرو (استبداد و جامعه بورژوائی) وجود ندارد. پرولتاریا اشکال واقعاً عالیتر بسیج نیروهای انقلابی طبقه را به ما نشان می‌دهد و این بسیج طبیعتاً، نه تظاهرات بی اهمیت در چند دومای شهری، بلکه جنبش توده‌ای مشابه تظاهرات رستف و اعتصابات 1903

در جنوب را دربر می گیرد. بسیج نیروهای انقلابی پرولتاریا در این شکل جدید و عالیتر، ما را با گام های عظیمی به عملیات پر توان تر و آگاهانه تر پرولتاریا در پیکار علیه استبداد نزدیکتر می کند.

برابر با متن روزنامه وپریود
شماره 3 مورخ 24 (11) ژانویه 1905
[ترجمه شده از جلد 8 کلیات آثار لنین - متن فرانسه]

توضیحات

- 1- «اتحادیه روسی کارگران فابریک ها و کارخانه ها» در سال 1904 توسط کشیش گاپون و به دستور پلیس تزاری، در پترزبورگ تأسیس شد. این یک سازمان از نوع سازمان زوباتف بود که هدف آن را منحرف ساختن کارگران از مبارزه انقلابی علیه استبداد تشکیل می داد.
- 2- زوباتوفتسی Zoubatovtsy : هواداران سیاست «سوسیالیسم پلیسی» در سالهای 1903-1901، به ابتکار سرهنگ ژاندارمری زوباتف رئیس پلیس مسکو، سازمانهای کارگری قانونی با هدف منحرف ساختن کارگران از مبارزه سیاسی علیه استبداد، ایجاد گردید. افراد زوباتف می کوشیدند تا جنبش کارگری را در مسیر مطالبات محدود اقتصادی هدایت کرده، به کارگران این فکر را القاء کنند که دولت آماده ارضاء خواسته های آنان است.
- 3- طومار کارگران پترزبورگ خطاب به تزار بر روی اوراق غیر متصل چاپ شده و در روزنامه «وپریود» شماره 4، 31 (18) ژانویه 1905 نیز منعکس شد.
- 4- «بازخرید»، مبالغی بود که دهقانان، می بایستی بابت قطعه زمین هایی که بر اساس «قانون دولتی» 19 فوریه 1861 درباره الغاء سرواژ در روسیه، دریافت کرده بودند، به اقساط به مالکین اراضی بپردازند. مبلغ مورد نظر بسیار زیادتر از ارزش واقعی قطعه زمین های دهقانان بود. با پرداخت این اقساط، دهقانان عملاً نه تنها بابت زمین هایی که قبلاً نیز از آن برخوردار بوده اند، بلکه همچنین بخاطر رهایی خود نیز مبلغی می پرداختند.